

Tale til Turid Barth Pettersen

i forbindelse med utnevnelse til Ridder av 1. klasse av St Olavs Orden

Stavanger, 24. oktober 2013

Fylkesmann Tora Aasland

Det er en stor ære og glede for meg å stå her i dag på vegne av Kong Harald V for å meddele at Kongen har utnevnt Turid Barth Pettersen til Ridder av 1. klasse av den Kongelige Norske St Olavs Orden for hennes innsats for norsk kirke- og samfunnsliv. Jeg skal overrekke diplom og ridderkors til Turid Barth Pettersen, men først vil jeg si noen ord.

Du tilhører en spennende generasjon både i Norge og i verden, født i 1950 som du er. Oppveksten i Norge på 50-tallet, og voksenlivet i tiårene som fulgte, var preget av forrige generasjons krigserfaringer: sterkt samhold, nøktern livsstil, vant til å klare seg med lite, men nysgjerrig på den nye utvikling. Takket være bedre kommunikasjon ble verden mindre og kom tettere innpå oss. Også på en slik måte at vi så behovet for å reise ut med hjelp og bistand til land og folk i nød. Du og din mann Erling, hadde en spennende - og sikkert skjellsettende - reise til Brasil fra 1985 til 1989. Tiden med oppbygging av trygghet og fellesskap i fattige Boa Vista - i tillegg med egne to små barn - står det respekt av. Barn og unge ble verdsatt og sett, fikk brukt sin kreativitet og lærte nytt; og jeg er sikker på at dette var givende også for deg selv, din mann og deres barn.

Den kirken du bidro til å utforme og utsmykke der, gir din innsats også et fysisk uttrykk. Og det er kombinasjonen av det vi kan se, ta og føle på og det som er det kulturelle og religiøse innholdet som er hovedårsaken til den påskjønnelsen Kongen nå gir deg.

Å drive forlagsvirksomhet er å formidle med det skrevne ord som det viktigste virkemidlet. Å drive forlagsvirksomhet for en bok som ble til lenge før boktrykkerkunsten, og som er den mest kjente bok i hele verden: det er å gå inn i noe som er mye større enn seg selv. En ekstra dimensjon blir lagt til når det legges stor vekt på det enkle, det forståelige, det at ord og det å lese kan være vanskelig tilgjengelig for mange mennesker. Og ofte gjøres vanskeligere ved at ord, form og uttrykk virker fremmedgjørende og kanskje til og med skremmende. Med utgangspunkt i lokal kultur og gjenkjennelige forståelsesrammer har du i ditt arbeid - ikke minst med

bibeloversettelsen - samspilt: ikke bare med det nære og gjenkjennelige, men også med oversettere og skjønnlitterære forfattere. Du har dermed forankret ditt arbeid i fortellingene som folk i alle aldre kjenner igjen, og samtidig gitt arbeidet en unik kvalitet ved å samarbeide med profesjonelle fortellere, som forfatterne jo er.

Din visjon i bibeloversettelsen - oversatt både til bokmål og nynorsk - har vært å la skjønnlitteratur og bibeltekst møtes. Utfordrende for dogmatikere på begge sider, grensesprengende for de nesten 50 som etter hvert deltok i prosjektet "Bibel 2011". Det tok 12 år, resultatet står som en bauta over nyskapende og spennende arbeid, og nå spres kunnskap om prosess, arbeidsmåte og visjon over hele verden.

Selv om Bibelen også kan - og har blitt - misbrukt som årsak til konflikt og krig, så er bokenes bok fortellinger som viser vei til fred, og nødvendig sameksistens for alle jordas folkeslag. Den legger premisser for sosial og kulturell atferd og ritualer for svært mange mennesker på jorda - i hverdag og fest. Vi kan sammenlikne den formidlingen av tekst som her er gjort med uttrykksform og språk som for noen år siden ble lansert av Kirkelig Kulturverksted med sine voggesanger fra ondskapens akse som en spontan reaksjon på krigsretorikken. Erik Hillestad sa i den sammenheng: "Å brennemerke noen stater og påstå at de tilhører "ondskapens akse" gir uttrykk for primitiv svart/hvitt-tenking. Med en slik tilnærming er verden brakt inn i et uføre med dystre konsekvenser. Her er voggesangene et musikalsk samlingspunkt å ty til - noe grunnleggende menneskelig som forener - og som er på motsatt ende av kommunikasjonskalaen i forhold til politikeres, generalenes og våpnenes tale.

Jeg tillater meg å hevde - også fordi mottakeren av St Olavs orden denne gang er en kvinne - at dersom kvinnens rolle og ansvar blir mer verdsatt og får mer oppmerksomhet, endres også idealene for historieskrivingen - og de grunnleggende verdiene fra det erobrende og krigeriske til det skapende i hverdagen og ressursforvaltningen.

De store etiske og moralske verdispørsmål i fjern og nær framtid kommer til å dreie seg om krig og fred, om bærekraft og økologisk balanse, om produksjonen og råvarebruken kan forsvares miljømessig, om liv og død og spørsmål knyttet til det både medisinsk, kulturelt og menneskelig, og om utdanning og oppdragelse. Og om å kreve åpenhet og samarbeid i maktutøvelse. Gjennom historie og erfaring har kvinner minst de samme forutsetninger for å gjøre noe fornuftig med disse spørsmålene som menn har.

Den kvinne som står her i dag og snart blir ridder, har, i følge forslagsstillerne, gjort en stillferdig, men banebrytende innsats i norsk kirke- og samfunnsliv som forlegger. Hun har vært leder, drivkraft, og berømmes for sin gjennomføringsevne, estetiske sans og vilje til å gå inn i krevende sosiale og kulturelle utfordringer. Med andre ord: et forbilde som leder og formidler.

Den Kongelige Norske St Olavs Orden ble innstiftet i 1847, opprinnelig "for at belønne utmerkete Fortjenester af Konge og Fedreland, af Menneskeheten eller af Kunst og Vitenskap." HM Kong Harald bestemte i 1997 at "Denne orden tildeles som belønning for utmerkete fortjenester av fedrelandet og menneskeheten" Seglet inneholder ordenens insignier med omskrift "Ret og Sandhet", Den Kongelige Norske St Olavs Orden.

Du er utnevnt til Ridder av 1. klasse av denne ordenen, og jeg er bedt om å viderebringe invitasjon til audiens hos HM Kongen, slik at du også får anledning til å takke ham personlig. Og ordenens motto: Ret og Sandhet, kunne vel neppe passe bedre på den gjerning du så langt har utført og på de verdier du etterlater deg til videre inspirasjon og formidling.

Før du kom til Bibelselskapet, arbeidet du i 14 år for Aschehoug & Co forlag. Jeg har sett av dine papirer at du der blant andre samarbeidet med Halldis Moren Vesaas. Hva passer da bedre akkurat nå enn formidle Halldis Moren Vesaas sin historie om kvinnen og verden, skrevet i 1945.

"No plantar kvinna.."